Green deal, între concurența și competitivitatea companiilor europene

În ultimii ani, Uniunea Europeana și-a asumat un rol de leader la nivel mondial în lupta împotriva schimbarilor climatice. Principala prioritate a Comisiei Europene, condusa de Ursula von der Leyen, este implementarea Green Deal, prin care Comisia își propune sa stimuleze utilizarea eficienta a resurselor prin trecerea la o economie circulara, mai curata, refacerea biodiversității și reducerea poluarii.

Totuși, obiectivele ambițioase care vin din zona politica sunt întâmpinate de tot mai multe voci, în special dinspre mediul de afaceri, îngrijorate de faptul ca tranziția accelerata a UE catre o economie mai verde amenința competitivitatea companiilor europene. Constrânse sa își internalizeze costurile de mediu, companiile europene ajung sa se concureze, chiar pe piața interna a UE, cu rivali originari din alte jurisdicții, în care standardele de mediu sunt mai puțin stricte.

În plus, în lupta pentru competitivitatea la nivel global companiile europene se vad constrânse și de aplicarea formalista de catre Comisia Europeana și autoritățile naționale de concurența, a regulilor în materie de ajutor de stat și de control al concentrarilor economice.

În acest context, conferința gazduita pe 4 februarie 2020 de **Margrethe Vestager**, vice-președinta Comisiei Europene, și-a propus sa ofere un cadru de dezbatere despre rolul politicii de concurența în atingerea ambițioaselor obiectivelor de mediu ale UE.

Dezbaterile au evidențiat ca, în lipsa unor **reguli stricte**, **companiile tind sa ramâna fidele tehnologiilor învechite** care, deși nu sunt prietenoase cu mediul, servesc la îndeplinirea obiectivelor imediate de profitabilitate urmarite de acționari și investitori. Pe de alta parte, dupa cum arata studii recente, deși consumatorii europeni se declara în favoarea protejarii mediului, în practica nu sunt dispuși sa suporte costurile aferente și sa plateasca mai mult pentru produse ecologice.

În mod evident, misiunea de a rezolva aceste dificultați nu revine politicii de concurența, însa principala provocare în acest domeniu este tocmai adaptarea politicii de o maniera care sprijina trecerea la o economie mai verde, în care inovarea este încurajata, însa fara a lasa nepedepsite acele comportamente ale companiilor care sunt cu adevarat daunatoare pentru consumatori și pentru funcționarea normala a pieței.

În acest scop, **Comisia** lucreaza la anumite schimbari. Astfel, în privința controlului concentrarilor economice, se urmarește includerea eficiențelor de mediu printre criteriile ce trebuie evaluate la autorizarea unei concentrari, precum și flexibilizarea regulilor de autorizare a operațiunilor favorabile inovarii și dezvoltarii de tehnologii prietenoase cu mediul. Marea provocare ramâne în continuare gasirea unor soluții, care sa permita identificarea și interzicerea achizițiilor realizate cu scopul blocarii sau întârzierii introducerii pe piața de noi tehnologii.

În domeniul ajutorului de stat, schimbarile principale anticipate vizeaza o creștere a importanței impactului de mediu în evaluarea ajutoarelor de stat (se vorbește chiar despre includerea unei condiționalitați de mediu în toate proiectele din domeniu). Comisia urmarește sa stimuleze utilizarea ajutoarelor de stat sprijinirea activităților de cercetare pre-competitiva și competitiva pe domenii precum: materiale inovative, reciclare, eficiența energetica, sisteme de stocare a energiei electrice (baterii). Domeniul energiei, și în special susținerea introducerii unor tehnologii alternative (cum sunt cele bazate pe hidrogen), investițiile în producerea de energie din surse regenerabile, se mențin în centrul atenției.

Anumite schimbari sunt așteptate și în aria regulilor privind practicile anticoncurențiale. Astfel, Comisia intenționeaza modificarea regulilor de cooperare pe orizontala (între concurenți), pentru a favoriza participarea concurenților la proiecte comune de standardizare, cercetare-dezvoltare și inovare, cu scopul facilitarii introducerii

pe piața de tehnologii și produse cu impact pozitiv asupra mediului. Regulile de concurența aplicabile în relațiile verticale (furnizor-beneficiar) vor trece, de asemenea, printr-un proces de revizuire, cu obiectivul declarat al eliminarii efectului inhibator al unora dintre regulile actuale și al recompensarii companiilor care sunt pionieri în introducerea pe piața a unor produse și tehnologii prietenoase cu mediul.

Exista, desigur, îngrijorari ca o relaxare prea mare a regulilor de concurența ar putea conduce la nepedepsirea unor acorduri care, sub aparența unei cooperarii pe considerente de mediu, ar ascunde comportamente anticoncurențiale daunatoare pentru consumatori și concurența.

Chiar daca se vorbește despre o anumita relaxare a regulilor, aceasta nu trebuie înțeleasa ca o abrogare a regulilor existente. Din contra, poziția comisarului european de concurența este clara: concurența ramâne principalul catalizator natural al inovarii, iar **Comisa** va ramâne ferma în aplicarea cu severitate a regulilor de concurența în cazul cartelurilor *hard-core* și a practicilor abuzive ale companiilor dominante. De fapt, relaxarea anunțata reprezinta doar flexibilizarea aplicarii regulilor existente pentru a permite companiilor sa dezvolte în comun – fara teama de a fi sancționate pentru încalcarea regulilor de concurența - obiective legitime de mediu care, cel puțin la acest moment, sunt tratate la „și altele” de autoritațile de concurența, mai ales în procedurile antitrust.

Mediul de afaceri militeaza pentru o mai mare predictibilitate și claritate cu privire la reguli. Exista chiar voci care cer asigurarea certitudinii prin emiterea de catre autoritațile de concurența a unor confirmari preliminare cu privire la anumite practici. Cu toate acestea, abordarea preferata a autoritaților de concurența ramâne autoevaluarea de catre companii, din perspectiva compatibilitații cu regulile de concurența, a inițiativelor de mediu ale acestora, pe baza orientarilor oferite de legislație, intervenția autoritații de concurența urmând sa se produca doar în cazul unor suspiciuni de încalcare a legii.

Cum schimba aceste discuții activitatea de zi cu zi a companiilor din România?

Daca evaluarea eficiențelor de mediu trebuie sa devina un exercițiu obișnuit în fundamentarea deciziilor de business ale companiilor, o veste buna ar fi ca integrarea obiectivelor de mediu în politica de concurența europeana îndreptațește companiile sa invoce, la rândul lor, astfel eficiențe în fața autoritaților de concurența cu mai mari șanse de succes ca pâna acum.

Eliminarea tensiunilor dintre **Green Deal** și **politica de concurența a EU** nu este o tema care sa poata fi soluționata în cadrul unei conferințe. Cu toate acestea, din dezbaterea organizata de Comisia Europeana s-au desprins câteva idei interesante, care merita urmarite, fie doar și pentru faptul ca, mai devreme sau mai târziu, le vom simți efectele și în România, sub forma unor noi scheme de ajutor de stat, a unor modificari legislative sau chiar a unor nuanțari subtile a abordarii **Consiliului Concurenței** în anumite cazuri.